

Săptămîna teatrelor de păpuși ediția a V-a

Inscrisă în cadrul celei de-a doua ediții a Festivalului național „Cîntarea României”, tradiționala întîlnire constănțeană, Săptămîna teatrelor de păpuși, a cunoscut, ca fapt inedit, participarea, alături de colectivele de păpușari profesioniști, și a unor echipe de păpușari amatori.

Destinată să dinamizeze și să ridice pe o treptă superioară activitatea din acest domeniu, manifestarea de la Constanța a oferit — după trecerea în revistă a 15 spectacole (zece susținute de către artiști profesioniști, iar cinci, de către artiști amatori) — prilejul unor fructuoase meditații cu privire la rosturile teatrului de păpuși, la funcția sa formativ-educativă.

Problema-cheie: dramaturgia pentru copii

Colocviul organizat în ultima zi a săptămîinii, pe tema „Valori actuale ale artei păpușărești din România”, a pus în lumină cîteva aspecte esențiale ale muncii artiștilor păpușari, proiectînd în prim-plan problema dramaturgiei pentru copii. Creația autohtonă de actualitate destinată copiilor a fost considerată în unanimitate, de cei prezenți la Colocviu, ca fiind problema-cheie a teatrului de păpuși.

Interesul pentru o dramaturgie atentă la viața și preocupările milioaneilor de copii din țara noastră — „Șoimi ai patriei” și pionieri —, la problemele familiei, ale școlii, atentă, în fond, la preocupările tuturor iubitorilor acestui gen de teatru, fără delimitări de vîrstă, nu e o chestiune nouă. Tema, arhicunoscută și arhidiscutată, a făcut, de-a lungul anilor, obiectul dezbaterilor tuturor reuniunilor artistice ale păpușarilor. Ea a fost discutată și la prima ediție a Săptămîinii teatrelor de păpuși, care a avut loc, cu nouă ani în urmă, tot la Constanța; de atunci și pînă azi, n-a fost festival, n-a fost sărbătorire, n-a fost întîlnire a păpușar-

rilor, în care problema literaturii dramatice pentru copii, privită ca o fereastră deschisă spre cunoașterea vieții, a lumii, a societății, să nu fi fost, în vreun fel sau altul, abordată.

Urmărind complexitatea raporturilor text-spectacol-public, Colocviul actual a avertizat — prin puține, dar răspicute luări de cuvînt — asupra consecințelor pe care le poate avea asupra publicului tînr și asupra făuritorilor de spectacole pătrunderea în repertoriul teatrelor — din ce în ce mai evidentă și mai supărătoare — a unor lucrări mediocre, chiar slabe. S-a constatat, încă o dată, că literatura destinată scenelor pentru păpuși a rămas în urma artei spectacolului. Scriitorii care ar avea ceva important de spus și ar putea s-o spună în limbajul propriu acestui gen se arată prea puțin dornici să colaboreze la realizarea unui fond de dramaturgie capabil să dea mișcării păpușărești o sporită forță și strălucire. Dezbaterile de la Constanța a pus chestiunea profesionalizării scrisului pentru păpuși și marionete, ca prim obiectiv în caietul de sarcini al celor ce activează pe acest tărîm artistic.

Amintind succesele artiștilor păpușari în afirmarea, dezvoltarea și propagarea valorilor artei teatrale românești, pe coordonate ideologice și estetice ferme, în structuri stilistice specifice, într-o impresionantă diversitate de formule de expresie, tovarășul Constantin Măciucă, directorul Direcției artelor și instituțiilor de spectacol din C.C.E.S., a desfășurat, în concluzii, o adevărată pledoarie pentru scrisul adresat copiilor, celor mai tinere generații, pentru potențarea funcției sale educative, a rolului său politic, ideologic și estetic. Accentuînd nevoia de texte

la nivelul artei spectacolului, tovarăşul Constantin Măciucă a subliniat direcţiile majore, precum şi sarcinile concrete care revin scriitorilor şi creatorilor de spectacole, criticii. Vorbitorul a relevat necesitatea conectării creaţiei destinate copiilor la circuitul de idei al contemporaneităţii, corespunzător orizontului informaţional şi treptei de cultură şi de civilizaţie pe care ne aflăm, ştiinţei şi tehnicii moderne, progresului general. A fost formulată clar cerinţa ca sistemul de idei şi de valori propus copiilor să fie afirmat în mod diferenţiat, potrivit puterii de înţelegere a vârstei, idealul umanist să fie întruchipat viu şi sensibil, pe scenă să trăiască eroi-model, oameni exemplari, pe care copiii să-i îndrăgească şi să-i urmeze. S-a făcut un călduros apel şi la diversificarea tematică; alături de piese realiste, de legende eroice, e firesc să existe şi lucrări ştiinţifico-fantastice, basme moderne, în care să răsunecourile existenţei de azi; să fie cultivată mai larg, şi pe scenele teatrelor de păpuşi, comedia. Tovarăşul Constantin Măciucă a atras atenţia că momentul actual impune o nouă calitate a creaţiei, respectiv, piese în care ideile şi morala să fie susţinute artistic, limpede şi convingător, cu fineţe şi cu subtilitate.

Pentru ca locul ocupat în repertoriul de unele lucrări neinspirate să poată fi preluat de piese bune, în concluziile Colocviului s-a intervenit ferm pentru creşterea spiritului de răspundere colectivă, pentru o colaborare mai strânsă între teatre şi autori, între aceştia şi forurile de îndrumare şi uniunile de creaţie, pentru ca toţi cei implicaţi în această activitate să beneficieze de cele mai bune condiţii ca să susţină cauza literaturii dramatice pentru copii cu întreaga măsură a talentului şi a posibilităţilor lor creatoare. În mod concret, s-a preconizat organizarea unei dezbateri consacrate dramaturgiei pentru copii.

În ce mă priveşte, cred că apropiatul Colocviu naţional de dramaturgie va constitui un prilej de a dezbată eficient şi problemele acestui gen. Sunt sigură că scriitorii care au oferit celor mai miei, celor ceva mai marişori şi chiar celor mari pagini memorabile — Virgil Teodorescu, Nina Cassian, Marin Sorescu, Gellu Naum, Iordan Chimet, Alecu Popovici, Ion Sântimbreanu, Al. T. Popescu, Ştefan Iureş — vor folosi din plin cadrul creat pentru a descoperi împreună ce e de făcut pentru înviorarea atmosferei de creaţie. Nu mă îndoiesc că şi criticii îşi vor asuma o mai mare răspundere în această privinţă; că revistele şi ziarele vor pune la dispoziţia păpuşarilor profesionişti şi amatori mai mult spaţiu şi le vor acorda întregul pe care-l merită.

Profesionalizarea, o chestiune deschisă

Dacă participarea creatorilor păpuşari şi a criticilor nu a fost, de astă dată, cea dorită de organizatori (A.T.M., Comitetul judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă Constanţa, Teatrul de păpuşi constănţean), în schimb, s-a manifestat viu interesul publicului pentru spectacolele prezentate. Asupra majorităţii acestora, revista noastră s-a pronunţat cu prilejul Săptămânii debuturilor de la Bucureşti şi al finalei primei ediţii a Festivalului „Cîntarea României”.

Rămâne de observat că actuala ediţie a fost, din punctul de vedere al valorii teatrale, mai puţin reprezentativă decât ediţiile precedente. Au lipsit de la acest fructuos schimb de experienţă câteva dintre cele mai bune teatre de păpuşi, precum cele din Craiova, Tîrgu Mureş, Sibiu, Timişoara, Arad, Piteşti, Ploieşti, Iaşi. Afişul Săptămânii a cuprins puţine premiere inedite; spectacole mai vechi, unele, foarte bune şi interesante, au alternat cu altele, banale, nerepresentative.

Căstiguri artistice aşezate sub semnul regiei creatoare au fost cele două spectacole realizate de Ildiko Kovacs (*Sufletele* — Teatrul de păpuşi din Baia Mare şi *Sinziana şi Pepelea* — Teatrul de păpuşi din Cluj-Napoca). Elemente interesante de artă a spectacolului au cuprins şi montările semnate de Francisca Simionescu (*Ce-o să fie Bondocel?* — Teatrul de păpuşi din Oradea) şi de Petru Valter (*Harap Alb* — Teatrul de animaţie din Bacău şi *Călina Făt-Frumos* — Teatrul de păpuşi din Brăila). La rîndul lor, cunoscutii scenografi Eugenia Tărăşescu-Jianu şi Mircea Nicolau rămîn pilonii artistici principali ai spectacolelor realizate pe scenele teatrelor din Galaţi şi din Constanţa.

Puţine satisfacţii, în raport cu numărul mare de personaje care s-au perindat pe scena din Constanţa, ni s-au oferit la capitalul mînuire-interpretare: câteva excelente mînuiri şi interpretări la Teatrul din Constanţa, la cel din Baia Mare şi la cel din Oradea, precum şi câteva tinere speranţe, la „Tîndărică”, nu au izbutit să ne alunge insatisfacţia provocată de neajunsurile observate la acest capitol, în celelalte spectacole. Problema profesionalizării interpreţilor rămîne, în continuare, deschisă.

Bucuria acestei întîlniri a fost că, alături de creatorii consacraţi, de regizori şi de pictori scenografi cu mai vechi sau mai puţin vechi state de serviciu, s-au afirmat cîţiva

tineri talentați și sensibili. Printre aceștia, regizorii Irina Năiculescu și Silviu Purcărete, ale căror spectacole (*Anotimpurile minzului* — Teatrul „Tăndărică”; *Călina Făt-Frumos* și *Paznic de flămară* — Teatrul de păpuși din Constanța) au demonstrat fantezie și înalt profesionalism. Dintre scenografi, Ida Grumaz se arată o personalitate strălucitoare, iar Ana Pușchilă, la prima sa montare (*Anotimpurile minzului*), dezvăluie candoare și prospețime. Interesante s-au dovedit și decorurile semnate de Simő Enikő.

În ceea ce privește legătura dintre păpușarii profesioniști și cei amatori, Săptămîna de la Constanța ne-a arătat că această legătură există și se manifestă în chip expresiv și creator, spectacolele echipelor de amatori realizate sub îndrumarea și cu sprijinul profesioniștilor fiind, în acest sens, grăitoare.

Valeria Ducea

TEATRUL DE PĂPUȘI DIN BRAȘOV

CĂLĂTORIA LUI NEPOȚEL

de Ana Utto Predescu

Sub noua conducere a actorului Ion Dedu Farca, Teatrul de păpuși din Brașov și-a inaugurat stagiunea cu piesa *Călătoria lui Nepoțel* de Ana Utto Predescu.

Așa cum indică și titlul, e vorba de o călătorie. Călătoria unui băiețel orfan, prin lumea largă, plină de mistere și de ciudățenii, ca într-un basm. După multe peregrinări pe tărîmuri străine, prin împărății întunecate, populate de jivine, de balauri și de lilieci, prin cetăți fermecate, cu zine bune și milostive, Nepoțel se întoarce acasă. Nicăieri pe lume, în nici o împărăție, oricît de strălucitoare ar fi înfățișarea ei, nu e mai bine și mai frumos ca în căsuța bunicii, pe deal, unde zburdă în voie miei și iezi, unde boncăluiesc cerbii și pasc căprioarele, unde răsună codrul de cîntecele păsărelelor.

Așadar, o povestioară simplă, cu oameni și cu animale, cu ființe fabuloase, menită să comunice ideea dragostei de țară. Neîndoișos, intenția autoarei, de a imprima în conștiința micilor spectatori o noțiune fundamentală, aceea a atașamentului față de pă-

mintul natal, justifică, din capul locului, prezența *Călătoriei lui Nepoțel* în repertoriu.

Tentativa de a schița chipul unui pui de om îndrăzneț și curajos, dornic să cunoască tainele universului, solidar cu faptele bune, îndrăgostit de natură, de poezie și de muzică, cu respect adine pentru faptele de vitejie ale strămoșilor, constituie punctul de interes al textului, elementul capabil să-i confere vitalitate și viabilitate. În privința prelucrării literar-artistice a materialului dramatic, se observă, însă, și aici, ca și în multe alte lucrări actuale adresate copiilor, neîmpliniri, stingăcii. Autoarea nu a știut să evite cu totul unele formule arhiexplorate în basmul tradițional și nici să armonizeze planul real cu cel imaginat.

Munca pasionată a tuturor artiștilor păpușari, colaborarea fericită dintre autoare și creatorii spectacolului brașovean au estompat aceste slăbiciuni și au pus în valoare calitățile piesei, mesajul ei educativ.

Montarea semnată de Florica Teodoru e marcată de harul și de măiestria, de siguranța și de profesionalismul acestei binecunoscute animatoare a teatrului nostru de păpuși. Ea a realizat unitatea stilistică a spectacolului, armonizînd, pe cît posibil, cele două planuri — cel fantastic, fabulos, metaforic, cu cel concret, al realității. Particularitatea reprezentației rezidă în simplificarea expresivă a acțiunii, prin detalii semnificative, subordonate ideii, tonalității și timbrului specific scrierii. Am aplaudat momentele de suspense și efectele senzaționale din Tăra șerpilor cu moț stacojiu, din Cetatea muzicii și, mai ales, din înfricoșătoarea Împărăție a liliacului, cu acel pom miraculos, încărcat de fructe mirifice, viu colorate și ispititoare. Aici, metafora scenică este amplu și sugestiv explorată, cu mijloace specifice genului, subliniind spectaculos, prin toate componentele imaginii, lupta dintre